

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Jelí-
gés levelek válaszbélyeggel küldendők.

H Á Z A S S Á G

VALLÁSOS, fiatal, intelligens, szép leányom részére fiatal ben-tajret keresek. Ajánlatokat „Mazoltov 40.000 Kc” jelí-
gére kérek.

SIDÜCH HÖGÜN! Sikerült, szép, fiatal leányom számára keresek *bóchür joré somájint*, kinek kellemes hangja van és hajlandó általam *s'chütüsst s b'diküsst* kitanulni. Míg álláshoz jut, lakást és teljes ellátást kap; pénzt és tutort megegyezés szerint. Válaszbélyeggel ellátott leveleket „*mejüchessesz*” jelí-
gére kérek.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégneküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg.

MEISELS házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Tálliszszövöde, könyvkereskedés, Rornbach-utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

BENTÓRA, vallásos, 28 éves mérlegképes könyvelő, hosszú praxissal állást keres, nősülne, benősülne. „*Tajró im derech erer*” jelí-
gére a kiadóba.

INTELLIGENS *ben-tajró* fiatal ember ben-
nősülhet. Levelek „*Jövö*” jelí-
gére.

JÖMENETELÜ üzletbe való ben-
nősülésre keresek csinos lány részére, kinek 25.000 pengő hozománya is van, 30 éven felüli, jobb, előkelő családból *ben-tajró* fiatal embert. „*Biztos jövö*” jelí-
gére, kiadóba.

Dobozüzemet áthelyeztem Dob-u. 37. sz. alá, II. udvar

**Kereskedelmi dobozok
állandóan raktáron. Rottenberg dobozgyár
Dob-u. 37. Tel.: 38-0-83.**

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
Seidner Lipót posztó, divatszövet és szabókellékek áruháza.
Budapest, VI., Király ucca 58. szám.
Billiárd-, játékasztal- és íróasztal posztók. Ebedíasztal-, padló és dekoráció filcek. Tel.: 24-D-85. Alapítva 1900-ban

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálok kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás) „*MIRACLE*” hajlétápolószerek szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrássy ut 38. (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

K Ü L Ö N F É L E

FIGYELEM! Miskolcon átutazók részére legjobb és legolcsóbb étkezéshely az újonnan átalakított Steinberg-étkező a Sölem Weisz-féle helyiségben. Dr. Szentpályi utca 6. Széchenyi utca sarok.

ELSŐRENDÜ SZALONSZABÓNÓ angol-francia, jutányos áron lázakhöz ajánlkozik.

NAGYÖSSZEGŰ KAUCIÓVAL ügynöki-
írkasszói állást keres, jómegjelenésű, bevezetett fiatalember, lehetőleg fűszer-
szakmából. „*Kitünö munkaerö*”.

JÓMEGJELÉNÉSŰ UTAZÓ Máv-bér-
letjeggyel, fűszergyarmatáruból, szap-
panban hosszú bevezetettséggel, óvadé-
kkal komoly ügynökséget vállal. „*Elsőren-
dű erö*”.

KOMOLY KÉPVISELETET keres tőkél-
vel rendelkező, gyakorlott, elsőrangú erö.
„*Rentabilis*” jelí-
gére kiadóba.

FÜSZERKERESKEDŐ SEGÉD szombat-
tartó, állást keres. Esetleg más szakmá-
ban is. Selzer Jenő, Bpest, VI., Csángó
utca 3/a. fsz. 8.

TÖKÉVEL BETÁRSULNÉK agilis köz-
reműködéssel, komoly céghez. Cím a
kiadóban.

ÁLLÁST KERES kisebb családnál, orth.
leány, ki háztartásban jártas, jó német,
varr, kézimunkázik. Szerény igényű. Cím:
Klein kisasszony, Szilassalhásh.

KÜLÖNBEJÁRATU udvari butorozott
tisza szoba olcsón kiadó. Király-utca 15.
II. em. 9.

FALUSI kereskedő árva leánya, aki üzlet-
ben és háztartásban jártas, feltétlen meg-
bízható, bárhova alkalmazást keres. Szi-
ves megkeresést „*Orthodox leány*” jelí-
gére a kiadóba.

FEHÉRNEMŰVARRÓNÓ finom mun-
kát, javítást rendkívül olcsón vállal. Ho-
rovitz Mártonné, Jósika utca 10. IV. em.

SZIVESEN küldök ismeretető árjegyzé-
ket legújabb purimi szindarabjaimról.
Schwarz Izidor tanító, Kiskörös.

MISKOLCON olcsón és jól étkezhet a
Hoffmann-bodegában. Borsvezér-ucca 1.

Kundmachung

Wirkungsvolle **וישוע** in deutscher
Sprache für jede erdenkliche Gelegen-
heit wie zum Beispiel **Barmizvo, Cha-
sene** **וישוע** **וישוע** Gast- u. Antrittsreden
verfertigt von Fall zu Fall zu mässigen
Preise, unter Diskretion. Honorar
von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto
recommandirt im voraus erbeten. —
Pschetti werden gegen extra
Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.
Érdeklődés alkalmával *válaszbélyeg*
melléklendő. A *dröse-ért* járó tisztel-
dii *előre* küldendő be. Drösek raktáron
nincsenek csak megrendelésre készülnek.

Ha akar gyermekének
hasznos és kellemesszó-
rakozást, vegye meg az
igaz zsidó szellemben
megírt s most megjelent

„Zsidó mesefüzet”

első számát
ára 30 fillér.
Kapható a kiadónál:

ECKSTEIN WOLF, VII., Kazinczy ucca 27.
Könyvkereskedőknek és iskoláknak árengedmény!

Először Budapesten
ZÖLDI,
a híres márselik és öccse.

Még ilyet nem hallott Budapest kö-
zönsége. Vasárnap, február 21-én,
kispurimkor rendezendő purimi ka-
baré keretében délután 3 óra kez-
dettel **TELLER-hangversenyterc.**,
Andrássy ut 12. Ezenkívül 3 teljes
kacagató bohózat és egyéb magán-
számok. **Okvetlen jöjfen el!**

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET.
Budapest, VII., Bethlen-utca 33.

Budapest, 1932. február 26.
5692. Ador I. 19.

40 fillér

VIII. évfolyam 8. sz.

אללנעמינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót **וישוע**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekk-szám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A parlamenttől az akadémiáig

A vulkán belseje forrong, kavarog, fészti rögbilincseit, pusztító kitorésre készül, tépdesi láncait — s a vulkán tetején táncolnak. Egy másik kép: Bizánc előtt az ellenség áttörhetetlen gyűrűben táborozik s bent viszálykodnak a dogmatikus „jotta” betű miatt. A mi esetünkben a jottát eredeti értelmében kell vennünk. A jotta a „jüd” betűnek elnevezése. Nálunk a rettenetes bajok, küzdelmek, kétségbeesések, idegeket őrölő nehézségek, agyvelőt kiszáritó gondok vulkánikus dübörgése és szorító vasgyűrűje közepette táncolnak a gyűlölködés bálványa előtt s veszekednek — a „Jüd” azaz a zsidó miatt. Egy napon két helyen is, két előkelő testületben. A képviselőházban és a tudományos akadémián egyszerre szóba került — a „Jüd”, kiderült, hogy gyanútlanul olvasol egy szürke irodalmi akadémikus kritikát, egyszerre kibujik — a *jidlisz*; hiába gondolod, hogy egy törvényjavaslat az ország egy fontos érdekét akarja szabályozni, de egyszerre kellő megvilágításban kiderül, hogy tulajdonképpen itt arról van szó, hogy a földet jelentő „szódáj” szó megfosztásuk a *jüd*-től, azaz, hogy a zsidó földbirtokot ne vásárolhasson Magyarországon. A földrendező javaslat legutóbbi tárgyalási napján ugyanis azt derítette ki a magyar politikai élet egy kiválósága, hogy az egész törvényjavaslat tulajdonképpen nem egyéb, mint a zsidók földvásárlásának megnehezítése, illetőleg annak elérése, hogy csak az a zsidó vásároljon földet, aki elég ügyes kitalálni azokat az eszközöket, amelyek mégis lehetővé teszik számára a földvásárlást... Öszintén szólva: azt hittük, hogy ez téves beállítás. De azután következett az egyik kormánypárti képviselő ki liberalizmusára hi-

vatkozva mondotta: a zsidóságnak be kell látnia, hogy mégsem való, hogy a bérbeadott birtokok 2/3-ad része zsidó kézen van stb. Ráduplázott egy harmadik képviselő, hogy a zsidóságnak magának is kellemetlen, hogy tagjai arányszámán felül kapnak részt a magyar földből, ezért kell a földet csupán „megbízható” kezekbe letenni. Mert igaz ugyan, hogy a legújabb kimutatás szerint *Boncompagni, Montenuovo hercegek*, egy száz s egy bajor herceg 100.000 hold földet birtokolnak a magyar humusból, de ezek fajmagyarok, illetőleg nem zsidók. Valahányszor a legutolsó években ilyen tendenciájú törvényekről tárgyaltak, a *Zsidó Ujság* mindig csak a biblia szent igéjére hivatkozott, amely a földbirtok rendezésének alapelvét abban foglalja össze: „*Enyém a föld, mondja I'ten, ti mindnyájan csak telepek s zsellérek vagytok nálam*”, nem használnak tehát a mesterkedések, mert céltalanoknak bizonyulnak. Az eddigi megszorítások is hajótörést szenvednek a kényelhetetlen gazdasági és társadalmi törvényeken, amelyek a kereslet s kínálat közötti kapcsolaton alapszanak, nem lehet tehát a zsidókat kikapcsolni a földvásárlásoktól, mert ezzel a — nem-zsidó földbirtokosok károsodnak. Kifejtettük többször e lap hasábjain, hogy a számbajövő földbirtokos rétegben nincsenek is vallásukat tartó orthodox zsidók, de azért minden orthodox zsidó elutasít magától minden a zsidóságot lealacsonyítani akaró törvényes intézkedést. Bár az orthodox zsidó nem csinál magának illúziókat, vagy épen, mert nem ringatja magát illúziókban, nem akarja a való élet csunya-
nyaságát s rosszindulatát még hivatalosan is lerögzítve tudni.

Panaszkodni csak szabad? Zsidónak

nem! — mondja a magyar tudományos akadémia a legújabb színműveket megkritizáló jelentésében. Miután egynehány — állítólag kitért — zsidósármazású íróról a szó szoros értelmében leszedi a keresztvizet, egyszerűen lesaktolja a „torockói menyasszony”-t, izléstelennek mondja, mert tendenciája az, hogy mennyit szenved a zsidóság a mai társadalomban. A *Zsidó Ujság*-ban már irtunk erről a vigjáték-ról s — a lapokban közzétett — tartalma után ítélve nem értettük, miért tapsolnak a neológ zsidók ennek a fajjalapon álló darabnak, ahol az unitáriusok gyűlölik a zsidónak vélt leányt — nem vagyunk tehát elfogultak, de hát azt csak szabad megírni, hogy nem jó zsidónak lenni egy unitárius faluban? S talán izléstelen az a tendencia, amely abban foglalható össze: „*Amit magadnak nem kívánsz, ne tedd másnak*”? — pedig ezen alapszik minden becsületes társadalmi élet, nemcsak akkor, amikor zsidókról van szó.

Egyébiránt se a képviselőház, se az akadémia zsidózása nem fájna nekünk, ha nem volna körtünet: az ellenség Bizánc körül ássa a sáncokat s a város falai között az emberek nem tudnak mást, mint harcot telytatni, amelynek tárgya a jotta: a *Jüd*, a zsidó.

Obszervatórium a Szináj-hegyén

Az amerikai híres *Smithson* intézet obszervatóriumot szándékozik építeni a Szináj-hegy tetején 8540 láb magasságban, főként a nap kisugárzásának tanulmányozására. A Szináj-hegyet azért választották, mert ezt tartják a keleti félgömb egyik legcsúszabb magaslati pontjának.

2000 méter magasságban Lord Melchettel

- Hogy lettem én »Vitéz Ábrahám« fia? - A lord elítéli a skót misszió érdekében tartott szónoklatokat - Mit kell tenni a hazafinak?

Montreux, február 22.

A fiatal Lord Melchett, ki nemcsak vagyoni, hanem szellemi örököse is apjának, aki Anglia legnagyobb nagyiparosa volt s életének utolsó szakában különösen kitűnt a palesztinai áldozatkésztségben, egy né-lány nap óta egy a Montreux közelében levő hegycsúcsán piheneti, az utóbbi időkben megerőltetett idegzetét.

Alig, hogy hírét halottam ittletének, igyekeztem vele érintkezésbe lépni, amely nem ment ugyan könnyen, de sikerült. Kezdődött pedig a nehézség ott, hogy titkárja, ki már egy jó néhány riportert tett ártalmatlanná „hivatalból”, semmiképpen nem értette meg, micsoda is az a „talmudista”, aki beszélni akar főnökével és a telefonál mindig azt hangoztatta, hogy a lord csak „ismert nagy személyekkel” tárgyal és különben is most pihenni jött. Cselhez folyamodtam s bemutatkoztam, mint „Vitéz Ábrahám ösytánk” fia, az egyedüli magyar orth. sajtó tudósítója minőségében. Nevetve felel a lord és megjelöli az időt. Bízskén verdestem mellem: Ime „nagy személy” lettem Avrohom ovinü jóvoltából. Utank indulok Bialazurker Béla (Budapest) jesivai kollégámmal. A fogaskerekű hegyi-vasut prűszkölve mászik fel és lentől gyönyörű látvány tárult elém: a genfi tó ezüst-

szinü hullámaival, körülövezve a gyönyörű hóval fedett hegyláncokkal. I'teni látvány. A földi paradicsom panorámája.

Csak hárman vagyunk a fülkében. Utitársam nyugtalanul kotorász aktatáskájában. Majd megszólítom: Kirándulás? Ródlí? Sielés?

— Még annál is rosszabb — feleli keserűnyesen: Interju Lord Melchettel.

Látom, szintén egy nagy személy. Bemutatkozik, mint a „La Tribune de Geneve” munkatársa. Közben felérkezünk a hegycsúcsra, hol majdnem elkábultunk a bámulattól. A szálló, ahol a lord lakik, fejedelmi palotához hasonlít. („Für alle jidische Kinder gezógt”).

Ahogy benyitok a lord fejedelmi pompával berendezett lakosztályába, több szentföldi tájképet pillantok meg a falon. A lord feláll a karosszékéből, barátságos s mosolygó arccal kezét nyujtva „Salom Jicschok”-kal köszönt. Pardon, mondom: téves kapcsolat, nem ez a nevem. „De hisz, mint Vitéz Ábrahám fia jelentette magát”, mondja harsogó nevetéssel.

Rövid kis előadást tartottam a jesivákról, annak céljáról s fontosságáról, mely meglehetősen érdekelte a lordot. Majd a Szentföldről kezdek kérdezősködni. A lord erre a következőt mondja franciául:

— Amidön apám örökségébe léptem, munkásságának folytatását tűztem ki életem céljául. Nagyon bizok a Szentföld sikeres előretörésében. Örömmel mondom, hogy a világháborús dühöngő járványa legkevésbé a Szentföldet sújtotta. Az új angol kormány a „Fehér könyv” életbeléptetése dacára, különös előzékenységgel kezeli a palesztinai ügyet.

— Nagyon tanácsosnak tartanám, ha a palesztinai kérdéssel foglalkozók nem a Fehérkönyv szóserinti szövegét vennék, de vegyék azt oly értelemben, mint azt MacDonald annak idején részletesen megmagyarásta. Az antiszemita rosszakarók ne vélgjenek — a Fehérkönyvről itélve — barátokra találni az angol kormányban. Anglia nem ismeri az antiszemitizmust. Nagy-rabcsüli a zsidók fáradhatatlan munkásságát, mert hisz a vak is látja, hogy a Szentföld fejlődése, úgy technikában, mint az összes tudományokban a zsidók érdeme. Nekünk, angol zsidóknak, most az a történelmi feladatunk, hogy a művelt világ előtt megvédjük a zsidók jogait és feltárjuk a középkori barbárságok minden sötétségét, amely testvéreinket fenyegeti.

Az ima áhitata

Az ima zengő ut, mely a végtelen magasságba vezet, csillogó hid, melyen át a halandó ember egyesülni tud Teremtőjével. A talmudi felfogás szerint az egész természet imádkozik, a leghatalmasabb bolygótól kezdve a kicsiny fűszálig, az egész világegyetem dicséri I'tent. Mi, I'ten kiválasztott népe, akik az égi seregekkel egy időben, reggel és este imák dalával dicsérik a világ Teremtőjét, gyermekkorunktól kezdve ismerjük az ima jelentőségét; de hogy mit jelent teljes szívből imádkozni, hogy az Irás szavai szerint „minden cson-tunk zengje I'ten nagyságát”, azt csak chós-zsid imaházakban lehet megtanulni. Azok a kétségbeesett hangok, melyek itt az imák orkánjából felsikoltanak, az a rettenetes küzdelem, amelyet az áhitat tüzeiben lobbogó ember hajlongva és kiegyenesedve folytat önmagával, idegen a nyugati kultúrában nevelkedett ember előtt. A nyugati zsinagógákban merev, mozdulatlan, szinte holt alakokat lehet látni, ezzel szemben a keleti chós-zsid imaházakban minden él, forr, mozgásban van. A chós-zsidok a következőképp magyarázzák az ima közben gyakorolt sa-játságos magatartásukat. Mint a vízbefelő,

aki öntudatlan küzdelemében kétségbeesetten hadonász, lábával szüntelen dolgozik, hogy el ne merüljön, hogy megmeneküljön a pusztulástól, ugy a chós-zsid imádkozó az ima lobbogásában öntudatlan mozdulatokat végez, miközben szemei földöntúli lázban égnek: menekül a hétköznapi gondolatok szennyes áradatától, melyek az áhitat lángját el akarják oltani. Az ima a chós-zsidoknál a léleknek forró áramlása, mely a törekény testet is a végtelenbe sodorja. Mikor imádkoznak, nem nézik órájukat, elfelejtkeznek térről, időről, mulandó földi vágyakról, ilyenkor nem kívánnak egyebet, mint egyesülni a sechinóval, az i'teni glóriával. Hogy jöhet a föld minden boldogsága ennek az imának tiszta és magasztos öröméhez? A chós-zsidoknál az ima több mint áhitat: átszellemült, áldozatos I'tenszolgálat.

Nagy chós-zsid rabbik több érdekes mon-dása él a nép ajkán, amelyek az ima jelen-tőségét dicsőítik. A „Tajldajs Jákov Jo-ssef” tüzeslelkű szerzője egyszer így kiál-tott fel: Sokkal könnyebb számomra tiz fejezet nehéz halachikus magyarázatot elő-adni, mint egyetlen áhitatos s'majne-eszrét imádkoznom.

Egy imádkozóhoz, midőn az a s'majne-

eszrét ép befejezte, odalépett a cadik és barátságos sólem álchem-mel köszöntötte. Emberünk értelmetlen csodálkozással néz a cadikra, mire az így szól hozzá: Messze utról érkezél barátom! Amig ajkaid az imát mormolták, addig te egy messze városban heti vásáron voltál és üzleteket kötöttél, tehát joggal jár neked a messze utról érkező üdvözlése.

A berdicevi cadik, a „Kedűszás Lévi” telve volt szeretettel Izráel iránt és a gépiesen, léleknélküli imádkozók részére is nientséget talált. Egyszer egy kocsi-pilantott meg, aki talisz és t'filin-be öltözve a kocsi kerekeit fényesítette. Égi Atyám — kiáltott fel áhitatos felleobogásban — látod milyen szent nép a Te kiválasztottad, Izráel! Ime ez az egyszerű zsidó, amikor a kocsi kerekeit fényesíti, akkor is Rád gondol és Hozzád imádkozik...

Az áhitatos imádkozáshoz hozzátartozik, hogy nem szabad elsietni az imát, hanem mintha minden szó egy igazgyöngy volna, szeretettel és gyönyörködve kell időzni mellette.

Egy fiatal chós-zsid tul gyorsan fejezte be az imáját, emiatt a geri rebbe felelőségre vonta. A chós-zsid így igazolta magát: Ha egy kocsi lassan halad, akkor az

— Nem szabad politikai szemüve-gen keresztül nézni az angol kormány utóbbi intézkedéseit, a szentföldi bevándorlás megszorításával kapcsolatban. Nincs annak semminemű antisze-mita háttere, csupán egy fontos tényező, egy fejlődő ország fenntartására. Nézzük, hová jutott Belgium a korlátlan bevándorlás következtében?

A beszélgetés folyamán megemlitem a budapesti skót misszió kirívó ténykedését. A lord szótlanul hallgatja, majd a hazai állapotokra terelődven a szó, azt mondja belemeledve:

— Minden forrong, vajudik, inog ebben a talajt vesztett mai világban. Szokások, hagyományok, államformák, megingathatatlanoknak vélt megállapodott helyzetek semmivé válnak meg rövid idő alatt; gazdasági válságok dühöngenek. Az ember azonban elviseli a sorozatos csapásokat és amig lehet, szembenéz s megküzd velük, de amikor a lélek is veszélyben forog, nem lehet összetett kézzel kívárni ennek káros fejleményeit. Ahogy én a magyar politikai helyzetet ismerem, csodálkozva kérdelem: hát valóban oly jól megy soruk, hogy a mostani puszkaporos légkörben veszélyeztetik a belső békét? Igazi hazafi az ilyen válságos időkben, amidőn nemzete létezése hajszálokban függ, minden erejét hazája boldogulására áldozza fel, ne pedig gyűlöletkeltésre. A történelem fe-

ucca-gyerekek felugrának rája, de ha gyorsan robot, nem tudják utolérni. Így vagyok én az imával. Ha sebesen imádkozom, zavaró gondolatok nem tudnak a közelembé férközni.

Rabbi Chájim százi rebbet mepkérdezték, mit csinál imádkozás előtt. Imádkozom! — volt a felelet.

*

A reggeli ima előtt a chós-zsidok áhitatos előkészületeket tesznek, hogy tiszta testtel és tiszta lélekkel lépjenek a Királyok Királya elé. E célból reggelenként a vallás előírása szerint készült fürdőben alámerülnek. A reggeli fürdő a hideg évszakokban sem marad el. A chós-zsid nagyságok, a „cselekedet emberei”, ha nem állott rituális fürdő rendelkezésükre, a legkeményebb téli reggeleken feltörték a jeget, hogy alámerüljenek a tisztító vízben.

A geri rebbe, mikor meghallotta, hogy hivei a hideg víz miatt zugolódnak, így szólott hozzájuk: Forró szívű emberek hideg fürdővel is megelégszenek, hideg emberek meleg mikvére van szükségük.

Az igazi chós-zsid teljesíti az Irás szavát és teljes szívvel, teljes lélekkel imádjá I'tent, anélkül, hogy ezért valami jutalmat várna.

lelőssége hárul reánk, egyesült erővel és nem ernyedő acélídegzettel kell mindenkinek küzdeni hazája és népe boldogulásáért, a jóért, a szépért, az igazságért és a szent békéért...

Lejárt az időm és már sürget a titkár. Még egy néhány kellemes és barátságos szó után, buzditóan veregeti a vállunkat a lord. Elköszönünk tőle franciául s héberül: „L'an prochain a Jerusalem” (Leszóna ha-boó bñjrsóldájim).

Berkovits Zecharjo

Az erdélyi orthodox elnökválasztás

(Saját tudósítónktól.) Hétfő d. e. 11 órakor nyílt meg Décsen élénk érdeklődés mellett az erdélyi országos orth. konferenciát megelőző értekezlet a 40 tagú választmány ülése. Klein Jakab halmi-i főrabbi megnyitójában kegyeltes szavakkal ádozott megb. Ullmann Salamon főrabbi elnök emlékének, majd az Iroda pénzügyi kérdéseit vitatták meg. Ezután az alapszabályok módosításának ügye került napirendre. Az eddigi alapszabályok intézkedése szerint 1 elnököt és 1 alelnököt választottak az Iroda élére. A halmi-i főrabbi ezt oda kívánja módosítani, hogy ezental az elnök mellé 2 társelnököt válasszanak. A javaslat

körül hosszabb vita indult meg, majd egy 10 tagú bizottságot küldtek ki a kérdés tanulmányozására.

Este féltiz órakor az alapszabályok módosításának kérdésében kiküldött tiz tagú bizottság jelentését terjeszti elő Freund Izráel szászrégényi főrabbi. A bizottság célszerűtlennek tartja az elnökség választására előterjesztett alapszabálymódosítást. A bizottság érintkezésbe lépett a kongresszuson résztvevő pártok és frakciók vezetőivel és a tárgyalások alapján a központi iroda elnökévé Wesel Albert tordai főrabbi, alelnökül pedig Freund Chájim szatmári delegátus megválasztását fogja javasolni a kongresszus plénuma előtt. A jelentés továbbá leszögezi a központi iroda titkársága további fenntartásának szükségességét.

Tischler Mór (Kolozsvár) a központi iroda székhelyének kérdésében szólal fel és mint a legmegfelelőbb központi fekvésű várost: Kolozsvárt javasolja. Ullmann Ábrahám (Nagyvárad) ezzel szemben Szatmárt javasolja az iroda székhelyéül, mire a chós-zsid-delegátusok egymás után jelentkeznek, hogy Szatmár mellett foglaljanak állást. Fuchs Benjámin nagyváradai főrabbi tiltakozik ez ellen.

A konferenciát, — melynek főbontja az elnökválasztás — másnap folytatták. Közlebbit a jövő számban.

A szadagorai rebbe egy fagyos téli estén kiment a szabadba, hogy az ujhöld fölélt áldó imát mondjon. Utközben egy kozákkal találkozott, aki mint egy hóval fedett szobor mereven állott a téli éjszakában. A rebbe csodálkozva tündökött: milyen titkos erő, micsoda hősiesség lobog a katonában, hogy dacolva a fagygyal, mozdulat nélkül tud állni a vártán. — És ha megfagyasz, te szegény ember — tört ki belőle öntkéntelenül a csodálat. — Akkor egy másik bajtársam foglalja el a helyemet — felelte hősi nyugalommal a katona. Akkor áhitatos elragadtatással így szólott hivéhez a szadagorai:

— Látjátok, így kell I'tent is imádni egész szívvel, egész lélekkel, a legnagyobb önfeláldozással; az imának olyan tűzzel, olyan odaadással kell történnie, hogy I'ten különös kegyelmének kell tekinteni, ha az imában való teljes felolvadás után, az emberbe visszatér a lélek.

A legmagasabbrendű ima természetesen az, amelyben magunk vágyait alárendelve, a sechinó megváltásáért könyörgünk. Vallásos felfogás szerint, mióta Izráel számüzetésben van, a sechinó is vele bolyong, de forró imáinkkal föl tudjuk emelni a por-

ból és ha Izráel méltó lesz a megváltásra, a sechinó is vissza fog térni égi otthonába. Egy rabbi a csillagos ég alatt, a természet titokzatos csendjében öntötte ki tuláradó szívét I'ten előtt. Világ Teremtője! — kiáltotta vágyakozva. — Mutasd meg az utat, amelyen haladjak! Egy magányos estén, amikor már csordultig volt tele a szive I'tenszeretettel, égi szótatot hallott, aminet zengve, az egész mindenséget betöltve szólott hozzá: Menj a poseni paphoz, Rabbi Naftólihoz, ő megmutatja neked az utat. Azonnal utnak indult és Posenbe érkezve egyenesen Rabbi Naftóli fejedelmi lakásába tartott. Este volt, Rabbi Naftóli szolgálai bejöttek a szobába és pompás ágyat vetettek a rabbinak. Ő azonban csodálatos imákkal ébren töltötte az éjszaka nagy részét; fájdalmas, édes dalok szállottak ajkáról, amelyekben Izráel régi dicsőségét siratta és ugy hullottak a könnyei, hogy a rabbinak majd megszakadt a szive fájdalomában. Csak hajnal tájban tért egy rövid órácskára nyugovóra Rabbi Naftóli, de nem a puha ágyba, hanem a csupasz földre feküdt és egy kemény követ tett párnának a feje alá. Most már megtanulta a rabbi az utat, amely I'tenhez vezet.

Krauss R. (Nagybánya)

Egy Talmudtóráról

Nyiregyháza, febr. 23. Itteni időzsem alkalmából kötelességemnek tartottam meglátogatni a mult héten az orth. hitközség Talmudtórárját. Már mindjárt az udvarban meglepetésben volt részem: egy gyermek sem ácsorgott künn; a termekbe belépve a *má nistano* „kásé” jutott eszembe, mert láttam a szép — *szédert* (rendet): tisztaság, világosság, kényelmes iskolapadok. A harmadik osztályban — *Tecsave* hetiszdrát tanulva — egy 9 éves fiú a társa testén világosan demonstrálja a főpapi ruhákat (*s'majno b'gódim*) „Rasi” magyarázata szerint. A negyedik osztályban — a meghatottság könnyeit fakasztva bennem — egy 11 éves vézna fiúcska remekel a *P'szóchim* traktátus harmadik fejezetének a „*chómeczek nokse*”- és „*tááruvess*”-ről szóló szakasza elmondásával. A legfelsőbb csoportban (VI. osztály), ahol az ismert új helyi nagy talmudtudós R. Eliezer Ausländer tanít, *késs jesivabócherek vannak*. Egyik felelet jobban csodálathatóra ejt, mint a másik, s beigazolván látom régi véleményemet, hogy a Talmudtórának nem kell külön leszögezett tanrend, mert ezt 2 szóban meg lehet állapítani: „*szeretettel tanítani*”. A nyiregyházi Talmudtórában a „nagyok” már 5 órákor, a kisebbek 6 órákor tanulnak és a tanítók szeretettel tanítanak (*rachmonó libo bói*). S még valami szükséges: egy hivatása magaslatán álló, odaadó T. T.-elnök, aki a melamednak a neki járó havi fizetését akkor is kiutalja, ha a hitk. vezetősége az intézetnek járó szubvenciót nem is folyósítja pontosan. Ilyen vezetője van ennek a Talmudtórának *Schreiber Samuel* személyében. De hogy ne csak dicsérjek, megemlítem, hogy nagy hátránya származik az intézetnek abból a körülményből, hogy a hitközségnek nincs saját elemi iskolája.

Héber könyv és papirkereskedés

STEINER G. JÓZSEF
Kazinczy utca 31. szám.

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót,
menórát, arany, ezüst és brillians
ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznel.
Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.
Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Ezek után kiemelem a Talmudtóra 10 éves fennállása alkalmából nyomtatásban kiadott jelentés következő részletét: „Az elmúlt 10 évben 93 tanítványunk folytatta különböző jesivákban az intézetünkben megkezdett talmudtanulást”.

Alexander Vilmos

A napisajtóból

Lukács László volt miniszterelnök 82 éves korában elhunyt. A békebeli Magyarország elhódosága mindenkor hálással elismerte teljes s maradéktalan liberalizmusát. Vajjon e liberalizmus forrása volt az a körülmény, hogy második felesége zsidószármazású volt? az nem dönthető el, annál kevésbé, mert a kurzus-idők sok antiszemita tájának is voltak zsidó rokonai.

A bécsi titkos udvari levéltárból egyre-másra kerülnek ki oly jelentések, amelyeknek olvastán fejünket csóváljuk. Így például megtudjuk, hogy a mult század 50—60-as éveiben a magyar nemzeti mozgalmak, illetőleg tudományosság képviselői közül többen, mint besúgóok álltak a bécsi kormány szolgálatában. Nincs-e igaz a talmudnak, amikor kárhoztatja azokat a tudósokat, akiknek külsejük nem olyan, mint belsejük?

Ausztriában újra be akarják hozni a halálbüntetést. Az osztrák antiszemita körében kiadták a jelszót a halálbüntetés bevezetésére. A szocialisták természetesen ellene vannak. Vannak, akik kompromisszumos megoldást javasolnak: csak ott alkalmazzák a halálbüntetést, ahol a gyilkosság kétségtelen tényeken alapszik, nem közvetett bizonyítékokon. Ime: a talmudi törvény alapeszméjének győzelme. A zsidó büntetőjog szerint a gyilkosságra tanuk kelleneek s szükséges az előzetes megintés. A halálbüntetés meg volt elméletileg, de gyakorlatilag csak olyankor alkalmazták, amikor igazán a bűnösség elkövetése teljességben bizonyítva lett. Lehetséges tehát, hogy az antiszemita mozgalma — egy zsidó gondolatot fog érvényre juttatni.

A volt osztrák kancellár magyaráz

Az osztrák antiszemita legújabb stikilije, hogy az egyetemen be akarják hozni az új diákjogot, amelynek alapelve, hogy a diákokat a nemzetiségi hovatartozandóság alapján kell osztályozni. Az új osztályozás zsidó ellenes volta nyilvánvaló. Dr. Seipel a volt kancellár, katolikus pap s ügyes diplomata, azért szükségesnek tartotta, hogy előadást tartson a kérdéssel. Többek között azt mondta:

— Az új diáktörvénnyel a kormány semmiesetre sem azt a célt követi, hogy az, nehézségeket és kellemetlenségeket jelentsen a zsidók számára. Az új diákjogban előírt nemzetiségi és népiségi alapelvek semmi köze nincsen a faji antiszemizmushoz.

A kikeresztelkedett zsidókat illetően, akik a kormány javaslata szerint a zsidó diáknemzetiséghez tartoznak, Seipel dr. a következőket mondotta:

— A katolikus egyház senkit sem akar elnemzetleníteni. Ha a zsidó ki is keresztelkedett, megtarthatja továbbra is nemzetiségét. Miután azonban előreláthatóan szembe fognak helyezkedni a kikeresztelkedett zsidóknak a zsidó diáknemzetiségbe való felvétele ellen, — a kikeresztelkedett zsidókat így a különböző diáknemzetiségekhez kellett sorolni.

Az ilyen rabuliztikára mondja a zsidó közmondás: *Der Terecs is aüt aber a Ganef seid Ihr doch.* (A kimagyarazkodás jó, de Kelmed mégis csak tolvaj).

Budapesti Aut. Orth. Izr. Chevra Kadisa.

Hirdetmény.

A budapesti aut. orth. izr. Chevra Kadisa 1932. évi március hó 15-én d. u. 4 órákor tartja meg

rendes évi közgyűlést

a budapesti aut. orth. izr. hitközség disztermében VII. Doh ucca 35 sz. III. emelet. Ebben értesítjük a hitközségi tagokat, hogy a Chevra Kadisa elöljárósága

új tagok felvétele

céljából f. évi március hó 8-án kedden, 9-én szerdán, 10-én csütörtökön és 14-én hétfőn délutánonként 6—8 óráig; továbbá 13-án vasárnap d. e. 10—1 óráig üléseket tart.

Tisztelettel felhívjuk mindazokat, kik maudnak a Chevra Kadisa kötelekésbe felvételt váhajtják, hogy a jelzett napok valamelyikén és a jelzett időben egyesületünk irodájában VII. Doh ucca 12. sz. I. emelet, megjelenni sziveskedjenek.

Budapest, 5692. Adar I. havában.

Elnökség.

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít

Budapest, VI Paulay Ede-u. 15
Szombaton zárva.
Értesítésre hához küldök.

A kultuszminiszterium üdvözli Hartsteint

I.
Nagyságos *Hartstein Lajos urnak*,
az orth. izr. központi iroda ügyvezető
alelnökének,

Budapest.

Abból az alkalmából, hogy 30 év óta áll ügyvezető alelnöki minőségében az orthodox izr. központi iroda élén, fogadja kérem legőszintébb szerencsekívánataimat. Biztosíthatom, hogy mindig melegen emlékszem vissza a felekezetének s a vallásügyi kormányzat számára ritka hozzáértéssel és igaz odaadással kifejtett értékes munkásságára. Adjon az Isten Önnek kitartást, erőt, azokhoz a nemes küzdelmekhez, amelyeket az izr. hitfelekezet javára még folytatni fog. Kiváló tisztelettel vagyok:

Petri s. k.
államtitkár.

II.

Igen tisztelt Alelnök Ur!

Az aut. orth. izr. Iroda alelnöki tiszttségében, sokszor igen nehéz körülmények között eltöltött — és egyháza érdekében kifejtett eredményes és igen értékes 30 éves működése alkalmából, fogadja kérem őszinte szerencsekívánataimat.

Igaz tisztelő hive:
Dr. Tóth István
h. államtitkár.

III.

Igen tisztelt Nagyságos Uram!

Az orthodox izr. központi iroda szolgálatába való lépésének 30-ik évfordulóján, nem mulaszthatom el, hogy ünneplésében részt ne vegyek s őszinte szívből ne üdvözöljem ez alkalmából. Hosszu közéleti és orth. izr. irodai ügyvezető alelnöki működése alatt mindenkor nagy körültekintéssel, kötelességtudással végeztem a rábízott feladatot, de ezenkívül polgártársai iránti szeretettel és jóindulattal is. Hálásan állapítom meg, hogy harminc év alatt alkalmam volt megismernem mély vallásosságát, az ősi hagyományokhoz való tántoríthatatlan ragaszkodását s a felmerült ügyek elintézésénél tanusított bölcs megfontoltságát. Ezek a minden erénynél többre becsülendő kiváló tulajdonságok nyújtottak nekem egyszerűen alkalmat arra, hogy

a bibliájukat tanulmányozva megtanultam tisztelni, becsülni az izr. vallásban rejlő szép és magaslatos erkölcsi értékeket,

továbbá megtanultam azt is, hogy az izr. vallásfelekezet sokszor felette kényes és bonyolult ügyeit akként intéztem el felelőseim hozzájárulásával, hogy ne csak az egyes felekezetek, hanem az izr. vallás-

felekezet egyes árnalatai se keressék az egymásközi ellentéteket, hanem inkább kutasassák azt, ami az egyes felekezeteket értékes tartalmuknál fogva egymáshoz közelebb hozza. Az egyes felekezeteket, illetőleg az izr. vallás egyes árnalatait ne az egymás dolgába való beavatkozás foglalja el, hanem saját felekezetük keretében a hitet, a szeretetet, a békét, a törhetetlen hazafiasságot tanítsák és hirdessék. Ily irányu békés megértést szolgáló működéshez kérem Nagyságod további értékes támogatását s fogadja részemről is legőszintébb szívből jövő szerencsekívánataimat, s élvezze még igen sokáig friss erőben munkás életének szép eredményeit.

Őszinte tisztelettel vagyok készsége
hive:

Dr. Gerlóczy Károly
miniszteri tanácsos

a vallásminiszterium izr. ügyeinek
előadója.

SZOMBATHELYEN

legbiztosabban és legolcsóbban
étekezhetik

Einhorn Simon orth. vendéglőjében

Erzsébet királyné-utca 5. sz.

Eltérően és pontos kiszolgálás. Lakodalmakat jutányosan vállal!

A rabbi-chazoko kérdéséhez

Az utóbbi időben sok hitközségben a rabbiutódlás (*chazoko*) kérdése forrása lett az állandó viszálykodásnak. Ennek a *chazoko*-kérdésnek alapja az: mikor van egy rabbiállás megüresedése esetén az illető rabbi rokonának bizonyos mértékű előjoga más egyéb pályázókkal szemben. Épen ezért nagyon időszerű s érdekes *Spitzer* szepesváraljai főrabbinak most megjelent „*Keszser Tajro*” című halachikus tartalmu röpirata, amely ezt a kérdést minden oldalról felöleli alaposan, s vallástörvény-irodalmi alátámasztással tárgyalja. Fejtegetései végeredményben a következő tételre kristályosodnak:

1. Ha a rabbi fia egy a megüresedett székhelyhez közeleső hitközségben működő rabbiság utján bejelenti igényét s a felhívott rabbiság úgy látja, hogy az utódlásra méltó, akkor felszólítja a hitközséget, hogy vagy rendeljen el erre vonatkozó külön választást, vagy pedig jelölje a rabbi fiát is. Ha a választás kedvezőtlen eredménnyel végződött, az utódlási jog ügyében többet nem szabad egy vallási bírósághoz fordulni.

2. Ha a hitközség a rabbiutódlást

megejt, anélkül, hogy az igénylőt jelöltte volna, akkor a választás érvénytelen, míg egy *bész-din* nem dönr a dologban. Ha azonban a hitközség bebizonyítja, hogy az igénylő érdemtelen, akkor a *bész-din* megerősíti a választást, ellenkező esetben a választás érvénytelen.

3. Ha a tagok többsége az igénylőnek át akarja adni a rabbiságot, de a hitközség egy töredéke méltatlannak tartja s ezt egy *bész-din* előtt hajlandók bizonyítani, akkor össze kell hívni ezt a *bész-dint*. Ha ennek a kérésnek a többség nem tesz eleget, a választás érvényét veszítette. (Természetesen ilyen kisebbségi reklamációnak csak akkor adandó hely, ha a felhozott kifogások oly súlyosak, hogy az illetőt valóban érdemtelennek teszik rabbi-hivatal viselésére.)

4. Oly községben, ahol egy *bész-din* által méltónak talált igénylő érvényesíteni akarja jogait, semmiféle rab-

binak vagy rabbijelöltnek nem szabad agitációt kifejteni saját megválasztásáért, s nem tarthat ott próbaelőadást. Ha ez mégis megtörtént, nem választható ott meg. Ez becsületbeli s lelkiismereti kérdés.

5. Ha az igénylő az előbbi rabbi veje s alkalmasnak deklaráltatott egy *bész-din* által, akkor a méltányosság megköveteli az 1. pont szerinti eljárást. Ha azonban a hitközség befejezett tényt produkált s mást megválasztott, a választás meg nem támadható s így már más *bész-din* nem szólhat bele.

6. Minden rabbiutódlásnak a legteljesebb mértékben meg kell felelni a hitközségi alapszabályok rendelkezéseinek. Ha a választásnál alapszabályellenesség történt, minden tagnak joga van 15 nap alatt felszólalni s fellebbezni, még ha előzőleg hozzájárult a határozathoz.

E tételre bizonyítására felsorakoztatott érvek bizonyára majd diszkuszió tárgyává lesznek még rabbinikus körökben.

Győződjön meg Ön is! Ha órát és ékszeret akar venni, úgy
WEINSTOCK JÓZSEF óras és ékszerészhez kell menni!
(Kazinczy-templommal szemben) Telefon 35-9-42. Szombaton
Kazinczy ucca 34. zárva. Aranyat, ezüstöt legmagasabb napi árban vesznek.

A machzor klasszikusa

Ador 22-én lesz száz éve annak, hogy Wolf Heidenheim elhunyt. Nevét halhatatlanná tette az ő machzor-kiadásai. Redelheim városában héber nyomdát alapított. Ott nyomatta ki egymásután a *szidürt*, a *hagodat*, a *szelichajst*, a Tórárt Rasival kitűnő kiadásban, elsőrangú pontozással s szép külső alakkal. De hírnevét machzor-jai alapították meg. E kiadásokban elsősorban a szöveget igyekezett megállapítani, továbbá a *piütokban* (a költői imákban) előforduló, sokszor talányos célzásokat s midrásokra vonatkozó ráutalásokat megmagyarázta a héber nyelvű kommentárban; s végül folyékony és könnyű német fordítással látta el. Kitűnő gramatikus volt s ez nagyban segítette elő a munkáját. Így például az ő kiadásában a *düchenolást* bevezető ima első szava így hangzik „*veszeerav*” a szokásos „*veszeorév*” helyett s utal arra, hogy „*szeerav*” alak fordul elő a Mislében. A mi *rajshasonói* s *jajmkipüri* machzorainkban különösen nehezek azok az imák, melyeket a híres Rabbi Előzör

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

Most
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

Kalir irt. Heidenheim Kalir mélységének nagy bálmulója. E tekintetben igen tanulságos, amit a rajshasonói műsaf ismert „*anszicho*”-piütjéhez való jegyzeteiben kiemel. Ezt a piütöt is Kalir írta. Már Ibn Ezro, a XII. századbéli hírneves kommentátor támadta Kalirt azzal, hogy mellőzi a héber nyelvtan szabályait, hogy verseiben a szent nyelv olyan „mint egy lerombolt város, amelynek nincs fala” s példának felhozza az „*anszicho malki*” (felkenem királyomat) imát, amelynek helyesen úgy kellene hangzania: „*aszicho malki*” (az „n” betű kihagyásával). Ezzel szemben Heidenheim kötelességének tartja Kalir megvédését s szembeszáll a híres Ibn Ezróval s azt mondja, hogy nem értette meg Kalirt, mert ez nem azt akarja kifejezni, hogy „*felkenem királyomat*”, hanem „(neszech-) áldozatot hozok királyomnak”.

Heidenheim minden művében a legkövetkezetesebb „*paston*”, azaz minden szónak a legegyszerűbb értelmét keresi s különösen nincs érzéke az imakönyvbe betoldott kabalisztikus részek iránt. Így például állandóan kihagyja a „*lesém jichüd*” bevezető formulákat. Ennek az oka többek között az, hogy Frankfurt a/M-ban akkoriban nagy viszály dult az askenázi irányzathoz ragaszkodó hitközségi többség s a Rabbi Nőszon Adler, a

Chaszam Szajfer híres mestere köré csoportosult szefárd csoport között. Némelyek szerint annak a röpiratnak, amely R. Nőszon Adler irányát a legélesebben elítéli s kigunyolja (*Máaszé taatüim*), ő a szerzője. De, hogy valójában nem ő írta, mutatja az, hogy a Chaszam Szajfer is megdicséri Heidenheim machzor-kiadását, amit pedig nem tett volna, ha sejtette volna, hogy mestere elleni röpiratot ő adta ki.

Igen vallásos ember volt s machzorjait az akkor legismertebb rabbi-kapacitások ajánlották. Bár a machzorok elterjedtek, nem volt belőlük anyagi haszna, mert — állandóan utána nyomták engedélye nélkül, amiből perrek s a frankfurti rabbiság által kiadott tilalmak származtak. Rabbi Mordechái Binét *chéremet* adott ki a hamisított Heidenheim-machzorok ellen. Az elhunyt beregszászi főrabbi z. c. 1. legutóbbi könyvében az „*Igeresz Szajfrim*”-ban szó van arról, hogy R. Aki-vó Éger poseni főrabbi is pártjára állott Heidenheimnek, aki kitűnő machzorjai által halhatatlanságot biztosított magának.

HOLLÄNDER ADOLF
Szombathely,
Telefon: 587.
Kisfaludy Sándor ucca 2.
Bélyegzőgyár-vásnokség
Irógép kereskedés és javítóüzem
Új és használt írógépek eladása
Egyedüli orth. szombattartó cég e szakmában. Kérjen ajánlatot!

A saktábla intése

Selajmo Hamelech (Bölcs Salamon király) idejében, tengerentúlról, messze földről egy művész érkezett Jeruzsálembe. Egy különös táblát hozott magával, hatvannégy világos és sötét négyzetre volt beosztva és harminckét különböző alakú figurát. A kíváncsiaknak, kik körülseglettek, megmagyarázta, hogy ez egy művészies játék, s csakhamar híre kelt a különös idegennek, ki művészetét sakknak nevezte, de akit játékában senki legyőzni nem tudott.

Salamon király palotájába hívta a művészt. A játszma annyira lekötötte figyelmét, hogy még a legfontosabb államügyeket is elhanyagolta. Rövid idő múltán mestere lett a sakkjátéknak. Senki utól nem érthette, csupán az idegen aratott rajta újra, meg újra, fölényes győzelmet. Mégis egy napon a királynak sikerült a mesterét legyőznie! Ekkor, tudására büszkén, kihívta mesterét hét egymásután játszmára. A nyertes az legyen, aki a legtöbb játszmát nyeri meg!

— Ha én veszek — szölt a király, úgy birodalmam fele a tied!

— Én nem vágyom a fél birodalmadra, hatalmas király, én nem születtem uralkodásra. De, ha te veszenél, úgy tégy a saktábla első kockájára egy szem búzát, a másodikra kettőt, a harmadikra négyet, a negyedikre nyolcat, az ötödikre tizenhatot a hatodikra harminckettőt, s minden utána következőre az előzőnek kétszeresét, addig, míg mind a hatvannégy kockán a megfelelő számú búzaszem rajta nem lesz.

A király sötét redőkére vont a homlokát. — Keveset kérsz, — szölt az idegenhez. — Ha te nyernél, nem esnék nehezemre adósságomat megfizetni. De egy hatalmas királyhoz mégis csak méltatlan, hogy vesztességét búzaszemekben rója le. Szólj, s én paripát, kocskákat adok neked; arany és drágaköveket, s mindent, amit kincseskamrában magában rejt...

— Nekem nem kell drágaköved, nem kellene paripáid, kincseid!... Ha vesztessz, óh király, úgy tedd csak a búzaszemeket a saktáblára, ahogy mondtam.

Salamon, a bölcs király, nevetni kezdett.

— Nos jó, kívánságod teljesítve legyen! De később meg fogod bánni, hogy kívánságodat így semmiségre pazaroltad!

Megindult a játék. Két játszmát nyert a király, négyet az idegen, s egy döntetlen maradt.

Salamon király erre elrendelte, hogy egy kismennyiségű búzát hozzanak elé, s kezdte őket a táblára rakni. Egyet az első kockára, kettőt a másodikra, a harmadikra négyet, a negyedikre nyolcat, az ötödikre tizenhatot és minden utánakövetkezőre az előzőnek kétszeresét. De csakhamar kevés lett a hely a kockák területén, úgyhogy a király a búzaszemeket kis halmokban a földre rakta. Most a második sor kockáit kezdte felrakni. De a sok kis búzaszem elégtelennek bizonyult. A király erre megparancsolta, hogy még két mérték búzát hordjanak elé, s folytatta a kockák bevetését. De ismét elfogyott a búzaszem. Ekkor magához hívatta leghíresebb tudósait és csillagászeit és a következőképp szölt hozzájuk:

— Nagy mesterek, vessetek számot nekem arról, hogy hány búzaszemet kell ez idegennek adnom ahhoz, hogy tartozásomat kiegyenlíthessém!

A tudósok elvonultak. Két napon át számolták, a harmadikán megjelentek a

A Távol-Kelet harcterének színteréről

A Keleten kitört háború sok helyütt fenyegeti a letelepült zsidók helyzetét.

A mandzsuriai Charbinban is, amely most a japán-kínai harcok középpontjában áll, igen népes zsidó közösség él. A világháború után az oroszországi zsidó menekültek gyarapították a charbini zsidók számát és ezáltal Charbin lett a kínai zsidók egyik legjelentősebb centruma. A későbbi években a Charbinba került zsidók egyrésze Mandzsuria más helyeibe utótte fel otthonát. Mandzsuriaiban ezidőszere mintegy 16.000 zsidó él, ezek közül 13 ezer Charbinban.

Japánban, a „felkelő nap” országában is elég szépszámu zsidó lakosság él. A japán Yamato vidékén két régi falu van. Az egyik neve: *Gósen*, a másiké: *Menase*. Egy régi legenda arról szól, hogy a III. században néhány száz főből álló törzs vándorolt be Japánba. A törzs tagjai selyemszövésssel foglalkoztak. 41-ben már 19.000 lelket számlolt a törzs. Templomuk: *Ajhel Dóvid* (Dávid sátra) nevet viselte. A templom kapuja előtt egy oroszlán és egy rinocerosz áll. A japánok „Buddha kutyáinak” nevezik. A nép ajkán ma is él a legenda, hogy a törzs megalapítója egy gyermek, akit a vizen úszó kosárban találtak meg. *Usunasa* városában van egy másfél évezredes régi kút, amelyre „Israel” neve van bevésvé. Van egy falu, amelynek neve: „Kando a mori”, ami annyit jelent, hogy át-

kelni, a folyón. Ez emlékeztet a bibliai peszách-ünnepre. *Jokohamába* különösen a világháború alatt vándorolt be sok zsidó. Ezek hitközséget is alapítottak és zsinagógát építettek maguknak. *Hagasahiban* az orosz-japán háború alatt alapítottak hitközséget a lengyel és litván zsidók.

Ezzel szemben igen gyakori Japánban a zsidó-japán vegyesházasság. Politikai helyzetükről szólva, ugyancsak jól megy a soruk, japánul beszélnek a legtöbben, foglalkozásukra pedig tulnyomó részben: szabók és cipészek a zsidók. Ők készítik egyedül az európai öltözeteket és ennek révén igen sokan közülük jó módra tettek szert.

Kínában az Európából odavándorolt zsidókon kívül vannak bennszülött zsidók is. Sanghaitól 500 kilométernyire fekvő Kai-Fang-Puban van egy zsinagóga, amelyet még 750 év előtt építettek az ottani zsidók majd később restaurálták. A templom falai mindenütt héber és kínai feliratok vannak. A város lakosai közül ma is sokan

יצא לאור
ספר רב הכמות ורב האיכות נקוב בשם
"דבורי אמת"
בהסכמת גדולי זמננו הי"ד, כולל הדושים
על הלכות שמחות ושיע וי"ד וגם הלכות
שירת הלכה למעשה. מאת הרבני המפור
מיה משה אליעזר דאנאטה נ"י אב"ד דקה"י
ניישטאדטל העניא.
מחירו 4 פעננא.
להשיגו אצל המחבר על הכנתה:
Oberrabbiner Lipmann Donath
NOVÉ MESTO n/V. (Slov.)

király előtt. *As idegen művész is jelen volt.*

— Hatalmas királyunk, — szöltak ezek, kérdéses, hogy te valaha is olyan helyzetben leszel, hogy adósságodat megfizethesd! Adj parancsot egy három kilométer hosszú, két kilométer széles, egy kilométer magas búzatermésű területre. Ha birodalmad egész búzatermését éveken keresztül benne felhalmozod, úgyhogy az a földtől a tetőig tömve legyen, akkor leróttad tartozásod!

Salamon király a művész felé fordult.

— Hallottad, idegen, mit mondanak tudósaim? Felelj, tudat-e kéresem nagyságát, midőn engem annak teljesítésére köteleztél?

— Tudtam, óh hatalmas király, hogy a világ összes kincsei nem elegendők annyi búzaszem felvásárlásához, mely búzaszemekkel az én álltam kért módon, a saktáblát megtölteni lehessen.

— Miért vezetél hát félre! Miért engedél ily feltételbe belemennem, mely keresztültehetetlen, s mely engem szavam megszégésére kényszerít!

— Ne haragudj rém, nagy király, hogy oly szavadat kell megszégned, melyet a dolgom nem ismerésében nekem adtál! Nem búzaszámokért játszottam veled! Egyedül az

a gondolat vezetelt engemet, hogy a Te fenkölt lényedet egy új ismerettel gazdagítsam. De nem csak a rengeteg búzaszem fölött fog elméd megvilágosodni, hanem — és főképp — az emberiség ismerete fölött.

— Csodálatos szavak! Hogyan világítaná meg szellememet a te saktáblád? Magyarázd meg szavaid értelmét, mert ha értelmetlen fecsegés hangzik el nyelvedről, úgy fejeddel lakolsz meg érte!

— Késsz vagyok, hatalmas király, szacaim értelmét megmagyarázni.

— Az idegen a saktáblát a király elé tette. Kezébe vett egy halom búzát s így szölt:

— A búzaszem, ezen első kockán, te vagy óh bölcs király! A másodikra két szemet teszek. Ezek a te s. :leid, apád és anyád. A harmadik kockára négy szemet teszek. Ők a te apának és anyának szülei. A negyedik kockán a nyolc búzaszem a te dédapád és dédanyád, kik nagyszüleidnek életet adtak. Az ötödik kockán tizenhat elődöd láthatod...

— Elég szölt a király. — Te egy nagyszerű ismerettel gazdagítottad szellemi világomat, azzal, hogy nem létezik ember a földkerekségen, ki nem ugyanoly származásu lenne, mint én magam!

héberül beszélnek. A legnagyobb zsidó közösség Kanton hitközsége, ahol mintegy husz-ezer zsidó lakik. Nagyrészt kisiparos és földművelő. A kantoni templom vízben álló 3 hajón épült és mielőtt a hívők belépnének, megfürödnek a folyóban, télen csak úgy, mint nyáron. A zsidók jelentős vezetőszeret játszanak az ország közéletében és sokan közülük magas funkciókat töltenek be. Generálisok, admirálisok, magasrangú állami hivatalnokok kerülnek ki soraikból.

A bulgáriai zsidók nászajándéka a királynak

Szófiából jelentik: A bolgár királyi párnak, Boris királynak és Johanna királynőnek az elmúlt évi október havában volt esküvője alkalmából egy zsidó díszküldöttség most nyújtotta át a bulgáriai zsidóság nászajándékát. A küldöttséget a bulgáriai zsidó központi konzisztórium elnöke Avram Tadger ezredes és a szófiai főrabbi dr. Chananel vezette a királyi pár elé. A nászajándék egy nyolckaru menóra, amelyet a jeruzsálemi *Becsalé* művészeti iskolában készítettek. A menóra talpazatának négy oldalát héber és bolgár nyelvű feliratok díszítik.

A királyi pár kitüntető szívéllyességgel fogadta a zsidó küldöttséget és egy teljes óráig elbeszélgetett vele, majd köszönetet mondott a bulgáriai zsidóságnak azért a hűséges magatartásáért, melyet Bulgáriával szemben mindig tanúsítottak.

— Ugy van — szölt az idegen.

— És aki másnak életét rabolja, az testvérét öli meg. És aki a másinak ad valamit, az testvéreinek adja...

— Ugy van — mondta az idegen. — De ez még nem minden. Midőn a saktáblán vándorlásunkat a multtal megkezdttük, láttuk, hogy minden ember testvére a másiknak. Hadd vessünk egy pillantást a jövőbe! Ismét egy búzaszemet tesztek az első kockára. Ez te vagy. Két szem a második kockán a te gyermekeid. A harmadik kockára négy szemet tesztek, ezek a te gyermekeid gyermekei. A negyedik kocka nyolc szemet kap. A nyolcadik 128-at. A huszonegyedik kocka 1,048,576-ot.

Ismét közbevág a király.

— Látom, — már látom, — 16,777,216 utód jön a tábla negyedik sorának első kockájára. S az egész földön nem lehet hely annyi ember számára, hogy számításod szerint a legutolsó kocka is megteljen!

— Így van ez — óh király. Átérted-e már ezen számok mélyebb jelentőségét?

— Igen: aki embertársának bár rosszat, vagy jót tegyen, azt önön ősei leszármazottjának teszi...

— Ugy van!

A pesti izr. hitközségből

A sajtó függetlensége. Amint fültnak elmondották nekünk, dr. Hevesi Ferenc rabbi a mult szombat az áldozatkészség esöskkenéséről beszélt s kitért a sajtó ügyére. Megállapította, hogy a pesti felekezeti sajtó nem független, mert nagyon kevesen fizetnek elő s így a lapok rá vannak utalva szubvencióra, pedig — mondotta — milyen könnyű volna a pesti százezrek között minden lapnak 1000—1000 előfizetőt szerezni. — Ez a kijelentés, bár orgonás templomban hangzott el, igazán — jámbor óhaj.

A pesti batlonim alkonya. A multkor elmékedtünk arról, hogy milyen szomorú az élet Pesten, ha a dohányuccai templom batlonimjainak is felmondtak már s 3 havi végkielégítéssel elbocsátották őket. Most arról értesítenek bennünket, hogy az elbocsátás következtében a legöregebb, a 92 éves Porjes bácsi nyugdíjaztatását kérte a mennei hatóságoktól s — elhunyt.

Vallási kérdés az erckoporsó körül. A multkor elhunyt egy hitközségi előjáró, akit családja erckoporsóba tettett s így is temették el. Temetés után egynehány nappal a fia bejelenti, hogy apja megjelent neki álmában s arra kérte, hogy eszközölje ki erckoporsóból való kivételét s deszkakoporsóba való áttételét. A fiu ezután a rabbisághoz fordul, hogy teljesítse a kérést annál is inkább, mert az apja életében minden a legegyszerűbb zsidó temetést kérte s többször szölt is erről családja körében, de a családtagok erről kellő időben — a temetés előtt — megfeledkeztek. A

Es a bölcs király gondolatokba merülve járkált fel és alá. Végül így szólt:

— Oh bölcs, a te sakkáblád segítségével megvilágítottad szegényes elmémet. Arra a fenkölt gondolatra tanítottál meg, hogy mindenki testvér, s minden ember együtt képez egy egészet. Nem lehetséges olyan, egy emberen elkövetett gonosztett, mely ugyanakkor nem az egész emberiségen lett volna elkövetve, aminthogy nincs nemes cselekedet, bárminő jelentéktelen is legyen az, mely nem az egész emberiség javát szolgálja.

— Ugy van az, hatalmas királyom.

— Nos, idegen, szólj, mily jutalmat kívánsz felbecsülhetetlen értékű szolgálatodért?

— Nincs jutalom, mely értékesebb lenne számomra, mint nagyszerű szellemed sugárának megvilágosítása és kisebb jutalmat nem kívánok. S ha a jövőben, óh király, cselekedeteidet ezen új ismeretteddel fogod összehangba hozni, úgy áldott legyen az óra, amelyen megállattalak, és áldott az út, mely engem a te országodba vezetett...

S a bölcs, hatalmas király, alázatosan meghajította magát az idegen előtt.

kérdés eldöntése természetesen azon fordul meg, hogy ebben az esetben, mi fontosabb: a „*nivül hamész*” elkerülése (a halott sirja nyugalmának megzavarása által előidézett megcsufolás), vagy pedig a „*miczvo lekájém diver hamész*” (a halott akaratának respektálása vallási kötelesség) teljesítése. A rabbiság — hir szerint — megengedte az exhumálást.

A geri rebbe szentföldi utjáról

Mint megirtuk, a geri rebbe az első szombatot Hajfában töltötte. Az egész város zsidósága meglátogatta. Különösen feltűnt a körében levő chósizidoknak, hogy a palesztinai zsidók mily különös szeretettel viselkednek a tánc iránt. Órákig tudnak táncolni fáradhatatlanul. A geri rebbe haifai tartózkodása alatt különösen gyönyörködött a lakása erkélyéről feltárolt nagyszerű panorámában: messzire lehetett belátni a tengerbe s a pompás Karmel hegyére.

Haifából Jeruzsálembe indult a rebbe kíséretével. Utközben meglátogattak egynehány kolóniát. Másnap elzarándokoltak a *Kajszel-Maarovihoz*. A szentély maradványát képező falnál a rebbe rendkívül érzékenyült s hangosan felzokogott, ami megrendítő hatással volt a környezetére s a felnőtt férfiak, kis gyermekek módjára sirtak. A Szentfal 9 kőből áll s mindegyik körülbelül 3 méter hosszú továbbá 1½ méter magas 9 kőből. Csodálatos, hogy miképpen tudtak így építeni, hisz ha egy ilyen követ rátesznek egy kocsira, menten betörök.

A Szentfalhoz való bejárat — írja a rabbi környezetéhez tartozó tudósító — igen lealázó a zsidóságra. Olyan szűk az odavezető ut, hogy három ember nem tud egymásmellett elmenni ezen az uton. A tisztaság is sok kívánivalót hagy hátra. A tudósító ezzel fejezi be: „Vajha már megkönnyörülne rajtunk I'ten s megszégyenítésünknek véget vetne”.

Kis-purim a munkácsi jestván

Munkács, február 22. Vasárnap délután gyönyörű Tóraünnepben volt a munkácsi zsidóságnak része. Nagyhirű, 200 növendéket számláló jesivánkon befejezték *Bovo Mecziót* s ez alkalommal vig *szijum*-ünnepség lett rendezve. A beszhamidros, a jesiva növendékeken kívül szünültig telt meg ünneplőkkel, amikor Spira főrabbi az egybegyűltek „*jechi*” kiáltása mellett vonult be. Ott volt az egész rabbiság: R. Dóvid Schlüssel, aki a „mellék-siürt” adja elő, R. Chájim Schreiber a „Jajré Déo” előadója, továbbá R. Méir Wolf Salzer, és R. Menáchem Weisz. A hadront s a két órás szijum-beszédet a főrabbi utólrhetetlen ékes szólása felejthetetlené tette. A lakománál ismét felszólt a főrabbi s beszédében mély meghatottsággal beszélt a jesiva növendékeiről, mint az ő „drága fiairól”, akik az ifjúságuk legszébb napjait a Tóra-tanulásnak szentelik s a régi zsidóság szellemében élnek. Az egész hallgatóság áhitatos csendben leste a mester szavait, aki oly jesivát vezet, amelynek növendékei közül többnek rabbiképesítése (*hatorasz hajró*) van s igen sokról lehet azt mondani, hogy járatosak az egész talmudi s a döntvényirodalomban (*bekiim be-sasz úposzkim*).

A főrabbi beszéde után a vallásos öröm csak fokozódott, bőhertánc is emelte a hangulatot, amely késő éjszakáig tartott, amikor a mestert nagy ujjongással és ünnepléssel kísérték lakására. Az egész Tóraünnep rendező talmudista bizottság: Lusztig (Debrecen), Mauskopf (Munkács), Weinberger (Vásárosnamény), Österreicher (Késmárk), Najovits (Ungvár), megérdemli a nyilvános dicséretet.

A jesivában egyébiránt *Bovo Bászró* tanulásába kezdtek bele.

Rosenberg Manó

Lakodalmi díszebéd már P 2.50-től Nissel étteremben, Rombach utca 16.

Sirkövek ADLER J. sirkóraktárában
Telefon: József 35-4-20
Budapest, Károly krt. 7. és Rombach-u. 4.

Dobozüzememet áthelyeztem Dob-u. 37. sz. alá, II. udvar

Kereskedelmi dobozok
állandóan raktáron. Rottenberg dobozgyár
Dob-u. 37. Tel.: 38-0-83.

HIREK NAPTÁR

Sabosz Ki-szisszó, Ador I. 20.
Gyertyagyújtás (Budapest): 5.15
כחן kimenetele " 6.05

— KONFLIKTUS A ROTSCILDOK ÉS AZ OSZTRÁK KORMÁNY KÖZÖTT. Az osztrák kormány és a londoni Rotschild-bankház között súlyos konfliktus tört ki. Arról van szó, hogy az osztrák *Creditanstalt* vezérigazgatói állására Lionel Rotschild, a londoni ház feje egy nagynevű zsidó bankigazgatót, dr. Ritscher Sámuelt nominált, aki nagy tudásánál és rátermettségnél fogva alkalmas lett volna arra, hogy a szétszűllő osztrák pénzügyeket rendbehozza. Az osztrák kormány azonban az antiszemita körök nyomása alatt kijelentette, hogy egy zsidó bankigazgató kinevezéséhez nem járulhat hozzá. A londoni Rotschild-ház ezekután közölte az osztrák kormányal, hogy a jövőben a legridegebben el fog zárkózni minden olyan ügyben, melyben az ő közbenjárását és segítségét kéri az osztrák kormány...

— SZOMORU ÁLLAPOTOK NÉMETORSZÁGBAN. A németországi zilált helyzetre jellemző az a levél, amelyet a kölni tartományi elnök intézett a nemzeti szocialisták kölni szervezetéhez, amely többek között a következőket tartalmazza: „A kölni vásárcsarnokban tartott négygyűlésen legutóbb Börger, országgyűlési képviselő és pártjuknak tagja beszédet tartott, amelyben megengedhetetlen módon, a legsúlyosabb formában úszított a zsidó lakosság ellen: ez hazaárulással vádolta minden alap nélkül a zsidókat. Szavai a következők: „Ha majd mi leszünk a hatalmon és ha egy francia át fogja lépni a német határt, — akkor a következő napon meg fognak halni az összes zsidók Németországban.” Félő, hogy Börger a legközelebbi gyűlekezeten is hasonló támadást fog intézni a közbiztonság és rend ellen, amely súlyosabb következményeket vonhat maga után. Ezért elrendeltem, hogy mindazon gyűléseket, melyeknek szócnokai sorában Börger is szerepel, — már eleve tiltsák be és Börger felszólalását minden körülmények között akadályozzák meg.”

— RÖVID HIREK. Egy bécsi zsidó hírlapíró Kreppel propagandát csinált azért, hogy egy egyetemes zsidó védelmi központi szervezet létesüljön. (Álom az egész Szerk) — A lengyelektől megszállott Posen tartományban inaurált antiszemitizmus az egykor tekintélyes számú zsidóságot megtizedelte, a zsidók egy nagy része kivándorolt, az ott maradt rész teljesen proletarizálódott. Posen városban a háboruban 5000 zsidó lakott, most 2300.

— HITKÖZSÉGI VÁLASZTÁSOK BÉKÉCSABÁN. Az elmúlt vasárnap tartotta meg a békécscsabaj orth. hitközség tisztújító választását. Az új előljáróság a következőkből alakult meg: Fonfédér Mózes elnök, Grünwald Kálmán alelnök, Silberstein Izidor pénztáros, Braun Béla elnök, Zinner Sándor és Herskovits Adolf gondnokok, Markovits Miksa gazdasági elnök. Ezenkívül még 23 képviselőtestületi tagot választottak meg.

— AZ „EGER ÉS VIDÉKE” SASZCHEVRA *kis purimkor K'szűbész*-re szijumot rendezett. Pollák Artur elnök lebilincselő beszéde után felszóltak: Schreiber Mór rabbi, Pollák verpeléti főrabbi, Glück Menáchem. A bankett alkalmával 70 pengő gyűlt össze a „*Jesodé Tóra*” javára. A kitűnő rendezés Deutsch Áron gondnok és Ehrenfeld Mór jegyző ügybuzgóságát dicséri.

— A FÜLEKI „TIFERESZ BACHURIM” vasárnap este *B'róchajsz* traktátusra szijumot rendezett. A hadront Jungreis Sámuel főrabbi mondta, majd Holländer Sámuel rabbi mondott magasszárnyalású beszédet. Felszóltak még: Weinreiß Arnold, Frischmann Henrik szerkesztő (Szatmár), Löwy Károly, Krámer Ernő.

— UJABB PALESZTINAI LELETÉK. A Jeruzsálemtől 18 mértföldnyire fekvő *Béth Cur* nevű ősi történelmi helyről, hol már régebbi idő óta ásatásokat folytattak, érdekes leletek hírt közlik. Így találtak mintegy 200 pénzdarabot, mely a hellenista és perza korszakból származik. A pénzek között 14 darab héber felirattal van ellátva, melyek *Jochanan Hyrkanos* király idejéből származnak.

— A BUDAI IZR. HITKÖZSÉG képviselőtestülete a mult héten tartotta rendes közgyűlést, melyen a mult évi zárszámításokat tárgyalta. Dr. Kriszhaber Adolf elnöki jelentésében többek közt a köv. mondta: Az utóbbi hetekben feltűnt egy előkelő, nem zsidó helyről kiindult *téritési mozgalom*, mely különösen a magyar zsidóságra kívánt hatni, azért, hogy a miszsiós beszédek egyrésze tartalmilag a nagy nyilvánosság elé került és így s-inte provokálta a zsidóság ellenállását. Akik a zsidó hitfelekezet erkölcsi tartalmát ismerik, azok nagyon jól tudják, hogy ilyen téritési kísérletek hibeinkre hatással nincsenek és nem is lehetnek. *Mi ennek a kísérletnek csak azt a részét vesszük tudomásul, mely felekezetünket minden dicsérettel hámozza el és az ehhez tartozó egyének erkölcsi értékét emeli ki azokban a körökben, amelyekben ez eddig nem igen volt szokásos. Szántó Jenő hitk. alelnök* pénzügyi előljáró mutatta be a mult évi zárszámítását. A közgyűlés a zárszámításokat egyhangulag elfogadta és úgy az előljáróságnak, mint a számvizsgáló bizottságnak az 1931. évre a felmentvényt megadta.

— HALÁLESETEK. Süss Sámuel a budapesti orth. hitközség-választmányi tagja elhunyt. Vallásos ember volt s gyermekeit is ily szellemben nevelte. A „*Somré Sabosz*” templom elnöke volt. Hétion temették nagy részvétellel; *heszped* azonban a *kis-purim* miatt elmaradt. — Sulyos csapás érte Stern A. Sámuel (Kertész utca 22.) a hitközség egyik közkedvelt, ügybuzgó tagját. Négy év óta férjezett leánya hosszszas betegség után jobblétre szenderült. A mélyen sujtott szülőket ill. férjét a legmelegebb részvét veszi körül. הנצי"ה

— EGY REBBE HUMORA. Egy külföldi lapban olvassuk: Rabbi Jákajv Szadagórától így tanulta az ismert Rasit „*emajr veomarto*” — figyelmeztetni kell a nagyokat a kicsinyekre! — figyelmeztetni kell azokat, akik tanulásban „*gedajlim*” nagyoknak tartják magukat, hogy tulajdonképpen — *kicsinyek*...

Felkérjük tisztelt előfizetőinket, hogy akik az előfizetési díjjal hátralékban vannak, szíveskedjenek azt haladéktalanul befizetni, mert ellenkező esetben a lap küldését beszüntetjük.

— AZ AMERIKAI LEGFELSŐBB TÖRVÉNYSZÉK UJ ZSIDÓ TAGJA. Az amerikai elnök, Hoover a legfelsőbb törvényszék tagjává bíról kinevezte Benjamin Cardazot. Ezt a kinevezést az amerikai lapok úgy fogják fel, hogy Hoover megadta a feleletet azokra a törekvésekre, amelyek az antiszemitizmust Amerikába akarják importálni.

— EGY KATOLIKUS SZENTTÉAVATÁSHOZ. A napilapok jelentése szerint szentté avatta az egyház a XIII. századbeli *Albertus Magnus* szerkesztet, aki az egyházi filozófiát tanította Kölnben. Ebből az alkalomból érdemes rámutatni arra, hogy bebizonyítottan a műveiben igen sokszor felhasználja a Rambam filozófiai művét, a „*Majre Nevuchim*”-ot, még akkor is, amikor nem említi név szerint „Rabbi Moises”-t. A Rambam e művét ugyanis latin fordításban tanulták a középkori szerzetesek.

Kundmachung

Wirkungsvolle פרושן in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel Barmizvo, Chasene ריה ריה Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu maßigen Preisen, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő aufwärts. 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — Pschettli werden geerdn extra Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.
Érdeklődés alkalmával válaszbelyleg melléklerdó. A dróse-ért járó tiszteletdíj előre küldendő be Drósek raktáron nincsenek csak megrendelésre készülnek.

— **MULTHETI REJTVÉNYÜNK MEGFEJTÉSE:** שווייץ, ami a multhéten lezárt böjtsorozatára és a proféta intésére („süvü bönim sajóvöm — térjetek meg eltévedett gyermekek”) egyaránt utal.

ש	ב	א	időhatározó
ו	ב	נ	történeti nevezettségű hely
ב	ב	ר	foltt
ב	ה	ר	bibliai nő
י	ב	נ	sás (a misna nyelvén)
ב	א	ר	„Zajsz Habróchó”-ban fordul elő

MEGFEJTETTÉK: Kohn Dezső, Reisz Ernő, Hoffmann József (Pápa), Frischmann József (Sajószentpéter), Botschko Mirjam (Montreux), Neuhaus Lézer, Nözi és Sándi (Győr), Breuer Smuli és Lea (Dunaszerdahely), Schäffer Dávid (Debrecen), Elbogen Sámuel (Vác), Kellner Sándor (Kisvárd), Schönberger Arnold (Szikszó), Breuer Dávid (Diszel).

— **NAGY SZIJUM ÜNNEPÉLY POZSONYBAN.** Kis-purimkor a pozsonyi Agudasz Jiszroel helyi- és ifjúsági csoportja az egész Szász-szijumot rendezett. Az ünnepélyes alkalomra főtt *Schreiber* Akiba főrabbi külön témát (szüjgo „mitajch”) tűzött ki. A főrabbi előadása után Wessely, Hirschler, Lebovits, Kalisch rabbik beszéltek rendkívül nagy hatással. Talpraesett s szellemes beszédet mondott még Braun J. Joél szerkesztő. Az ünnepélyen, mely éjjel tartott, mindvégig pompás s igazi zsidó hangulat uralkodott.

— **BEKÜLDÖTT HIREK.** *Mezőcsát*on orth. leányegyesület alakult, mely a leányifjúság vallási ápolását és szegények istápolását tűzte ki céljává. Breuer Erzsébet lett elnök, Saubermann Irén alelnök, Glattstein Ilona pénztárnok, Weinbaum Elza titkár és 15 választmányi tag. — *Gyöngyösön* megalakult az „Orth. Mirjam leányegyesület”. Schindelheim Aranka elnök, Wieder Ilona alelnök, Steinreich Ilona és Klein Edit jegyzők, Present Zita pénztárnok. — A

biharnagybajomi hitk. szombat este tartotta a „sovevim”-bőjtök után ott szokásban levő u. n. „sovevim-szünet”, melynek rendezésében a jesiva növendékek buzgólkodtak. Briszk Ferenc főrabbi szellemes Tóra-fejtegetése során a szegények támogatására buzdította hivat, kik a rászorultak tüzelőllátására spontán adományoztak. Beszéltek még Citrom Márton, Lázár Adolf, Altmann Gábor. Az éneki részt Markovits József kántor látta el. — A *rákospalotai* Tiferesz Bachurim öt éves fennállását ünnepelte a napokban, mely alkalommal egy „széfer tajró-alap” létesítését határozták el.

Diszközgyűlés utáni banketten beszéltek: Kind Benő egyesületi elnök, Duschinsky Mihály főrabbi, Feit Gábor hitk. elnök, dr. Mandl Henrik, Reisz Gábor, I. I. Ignác, dr. Weisz Miksa, dr. Duschinsky Ede, Frank N. (Bpest), Pollák T., Weisz Ede (Ujpest); Schwarzbard József, Ungár Gyula, Reichenberg Ábrahám.

— **A GÖRÖG BOROKRÓL.** A *szlovenskói orthodoxia rabbibizottsága* közönségre teszi, hogy a görög borok ügyében kiadott „*Ashóro*” (figyelmeztetés) érvényben van és így Szlovénkóban csak oly görög eredetű bor tekinthető kösernek, amely kimutathatólag a nevezett rabbibizottság által meghatározott feltételek mellett termeltetett.

— **A MŰVELT NYUGATON...** Az antwerpeni városi tanács a régi temetőket, köztük a zsidó temetőt is, felszántatja, minthogy a belga törvények nem ismerik el a zsidó vallás speciális törvényét az ilyen temetőmegszüntetéseket illetően. A zsidó hitközség és a Chevra közösen megállapodtak abban, hogy a régi hamvakat nem engedik megszentelteteni és átszállítják Hollandiába a tetemeket. Az akcióbizottság máris felhívást intézett mindazon külföldi rokonokhoz, akiknek hozzátartozói az antwerpeni temetőben nyugszanak, hogy azonnal lépjenek érintkezésbe a bizottsággal.

Rejtvény Ki-szisszó-ra

Beküldte: Berkovics Zecharjő (Montreux)

ב	א	A főpap egy drágaköve
ב	ב	Testi hiba
ב	ב	A „Perek” szerint a teremés hatodik napján lett alkotva
ב	ב	Pogány (széderkor említjük)
ב	ב	I'ten egy szava

A Rejtvény megfejtését a baloldali betűik adják

x **ZÖLDI MARSELIK BUDAPESTEN** kis-purimkor előadást rendezett, melyen nagyszámu közönség vett részt. Általános tetszést aratott egyszerű humorjával Zöldi marselik, kit a pesti közönségnek csak most sikerült először megismernie. A játszó ifjúság közül a legjobbat Moskovits Vilmos és Weisz Márton produkálta.

x **LEENDŐ ANYÁKNAK** kellő figyelmet kell fordítani arra, hogy bélműködésük rendben legyen, ez pedig a természetes „*Ferenc József*” keserűviz használata által érhető el. Nőorvosi klinikák vezetői egybehangozva dicsérik a valódi *Ferenc József* vizet, mert könnyen bevehető és rendkívül enyhe hatása gyorsan és minden kellemetlenség nélkül jelentkezik. A *Ferenc József* keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

x **MINDENKI PÉNZHEZ JUT,** ha felesleges férfiruhát, butorait, szőnyeget, függőnyeit és régiségtárgyait Rottenbergnek eladja, Paulay Ede (volt Szerecsen) utca 46. Tel.: Aut. 18—5—21. Hívásra házhoz megyek. Ugyanott ezen tárgyak legolcsóbb árban vásárolhatók.

Családi hírek

Schwarcs Rózsikát Nemesócsáról eljegyezte *Fischer Alfréd* Guta. (A gutai Tiferesz Bachurim legszívélyesebben gratulál!)

Wosner Gita és *Fleischmann Ignác* a „Machziké Tóra” egyesület elnöke, Dunaszerdahely jegyesek.

Fried Ilus Kisvárdai, *Grünfeld Sámuel* Büdszentmihály jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Fixl Jolánkát Miaváról eljegyezte, *Kohn Jenő*, Vác.

Weil Herminke Büdszentmihály. *Biron Menyhért* Erdőtelek, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Szerkesztői üzenetek

MAZELTOV-kivánságokat csakis 5 pengő előzetes beküldése ellenében közlünk le. — „55 F.”: 1919. jun. 1—Szivon 3 (vasárnap). 1926. nem volt szököv. — „INIF”: Türelem! — T. S.: Montreux, Schweiz, Villa Quissisana.

A prágai gólem

Történeti elbeszélés. 27. Irta: Bloch Chájim

Salamoni bölcsesség
Prágában előfordult egy eset, melynek kimenetelére nagy feltűnést keltett. Egy nagy üzlethelyiségben, mely fából alkotott vékony fallal kettéválasztva volt, két üzlet létesült. Az egyik egy nem-zsidó hentes volt; a másikban egy zsidó öszeres árulta portékáját. Viselt ruhákat és mindenféle ócska holmit tartott üzletében. A vékony fal hézagos, helyenkint átlátszó volt, úgy, hogy az egyik be- nézhetett a másik üzletébe és pontosan megállapíthatta, ami ott történik. Egy szép napon a hentes megfigyelte, amint a zsidó különböző érméket számlál. Sőt az érmék összértékét is megszámlálta a hentes, aki azután feljelentést tett a rendőrségen, hogy „ismeretlen tettesek” ilyen és olyan érméket elloptak tőle s a gyanút a szomszédos kereskedőkre terelte. A rendőrség erre több kereskedőnél házkutatást fogantatosított, míg azután megtalálták az érméket az öszeresnél, pontosan a hentes leírása szerint. A zsidót letartóztatták s a nála talált összeget elkobozták. Ő természetesen ártatlanságát hangoztatta és azt, hogy a szomszédja bizonyosan a fal hézagjain keresztül figyelte, amidőn ő a pénzt megszámlálta — s onnan a pontos adatai. A rendőrség plauzibilisnek találta az öszeres védekezését, annál is inkább, mivel általában tisztességes embernek ismerték, míg a hentes nem a legjobb hirben állt. Dönteni azonban a rendőrség nem tudott. Ilyen esetekben szokásban volt a császár véleményét kikérni. Amint az eset Rudolf császár elé került, ő sem volt képes dönteni, mire magához hivatta Lów rabbit és tanácsot kért tőle. A rabbi a következőket mondotta:

— Annyi bizonyos, hogy a hentes kezeiben az érmék egyike-másikára zsiradék tapad. Meg kell tehát kisérelni az érméket egy katlan forró vízbe tenni. Ha zsiradék kerül felszínre, úgy be lesz bizonyítva, hogy az öszeres bűnös, különben pedig a szomszédja valótlanul állított.

A tanács rendkívül megtetszett a császárnak. Lów rabbi utasítását követve kiderült, hogy az öszeres érméi után a víz egészen tiszta maradt. Azután a hentes fiókjából vettek ki néhány érmét s midőn azokat a forró vízbe tették — zsiradék úszkált a víz felszínén.

A császár ennek alapján eldöntötte a vitás kérdést: az összeget visszaadták az öszeresnek, a gonosz szomszédját pedig megbüntették.

Rudolf császár fogságban

1593. augusztus havában történt. Lów rabbit hírtelenül a császárhoz hívták. „Egy rendkívül fontos ügyről van szó”; így mondta a császári futár.

A császár, mint mindig, most is igen szívélyesen fogadta, de kedélyállapota nagyon nyomottnak tűnt a rabbi előtt. A rabbi megszólalt.

— Uram, császárom, miért oly komor Felsőged hangulata?

— Kénytelen vagyok, rabbi — felelte Rudolf — önnel bizalmasan közölnöm, hogy minisztereim ma egy törvényt tettek elébem aláírás végett, mely törvény a zsidókra igen hátrányos lesz. Sajnálom az ön hittestvéreit, ezért vagyok így szomorú és ezért hívtam önt el énhozzám.

— Ebben az esetben Felsőged egész közönségesen megtagadhatná az aláírást és nem lenne oka szomorkodni...

— Ez nem megy oly simán, amint ön, rabbi, azt gondolja. Én császári szavamat adtam a kancelláromnak, hogy a javaslatot aláírom, tehát nem másíthatom meg ígéreteimet. Nézze rabbi, itt a fiókban fekszenek a papírok, borzadok azokhoz hozzányulni, de kénytelen vagyok. Én a császár vagyok, én nem igazodhatok érzelmeim után...

Lów rabbi kapacitálta a császárt, hogy semmisítse meg a papírokat. Ő, Lów rabbi merészeltette ezt, hiszen a császár, barátjának tekintette őt, amit többször hangoztatott is előtte. Ezután mégis minden erőködése hiábavaló volt. De azért beszéde mély benyomást gyakorolt a császárra, aki, bár nem volt hajlandó elhatározásán változtatni, mégis jobban elszomorodott. Végül így szólt a rabbihoz.

— Kísérjen el, rabbi, a császári palota kertjébe. A kertben felkérte a császár a rabbit, hogy foglaljon helyet mellette.

S ekkor különböző dolgokról beszélgettek. Lów rabbi most elkerülte a zsidók ügyét ismét szövé tenni, nehogy a császárt még jobban lehangozza.

Hirtelen a császár a következőt mondja: — Nagyon fáradtnak érzem magam, szeretnék egy keveset aludni. Felkérem tehát önt, rabbi, mellettem maradni, amíg majd felébredek.

A császár elaludt. S ekkor egy igen különös álma volt: Fejedelmének egyike, aki egy az ország centrumától félreeső országrészt kormányzott, azt üzent a császárnak, hogy ezentul nem ismeri el a császár fennhatóságát és minden eddigi kötelezettsége alól feloldottnak érzi magát.

A császár végtelenül dühös lett. Koronatanácsot hívott egybe, melyen határozatba ment, a renitens fejedelemnek hadat üzenni. A had élén maga a császár állott, aki a fejedelem detronizálását tűzte ki feladatául. De már az első összecsapás alkalmával sikerült a fejedelem hadseregének a császári hadsereget legyőznie. A császári katonák nagy része hősi halált halt, a többiek császárostól-vezérestől, a fejedelem fogságába kerültek. A császárt a fejedelem fővárosába szállították, ahol egy cellába bezárták. Egy kis ablaknyíláson nyújtottak be részére ételmet, kenyeret, vizet. Így telt el 11 esztendő. Egy napon azután a nyíláson át barátját Lów rabbit pillantotta meg a császár. Ekkor torkaszakadtából kiáltott feléje:

— Lów rabbi, ments meg engem!

A rabbi az ablaknyíláshoz ment, kezét nyújtott a császárnak és mondá:

— Ha én Felsőgedet ebből a helyzetéből kiszabadítom,

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42—3—65.
Karlsbadi kétszersült, keksz nápolyi, levestészták
— A budapesti orthodox rabbióság felügyelete alatt. —

meg fogja Felséged semmisíteni azokat a papirokat, melyek kedvezőtlen törvényeket tartalmaznak a zsidók ellen? A császár keserűen nevetett és így szólt:

— Micsoda kérdés? Hiszen már 11 év óta sinylődök fogságban, egészen bizonyos, hogy azóta már más került a trónra...

— Felséged adja csak ide fiókja kulcsát — felelte a rabbi —, utána nézem, hogy ott vannak-e még azok a papírok, ha igen; úgy megsemmisítem azokat.

Igy álmódott a császár. De mély álmában kivette a kulcsot a zsebéből és odanyújtotta a rabbinak. Lőw rabbi ezután a császár szobájába ment, kivette a fiókból a papirokat s miután azokat megsemmisítette, visszatért a kertbe, ahol a császárt még mindig alva találta. Visszaadta a kulcsot a császár kezébe, aki azután a zsebébe tette azt.

És a császár tovább szötte álmát: Lőw rabbi a cella ablaknyílásán keresztül kihuzta őt, visszavezette az ő csá-

szári palotájába és trónjára ültette...

Ekkor felébredt a császár, óriási örömmámorban. S amint Lőw rabbit mellette ülve látta, átölelte őt és így szólt:

— Hálás vagyok önnek, rabbi, hogy engemet a keserű fogságból kiszabadított. Most látom csak; mily drága barátot találtam önben...

A zsidók elleni törvényt (melyet Lőw rabbi megsemmisített) természetesen nem írta alá a császár, aki élete végéig szentül meg volt győződve, hogy Lőw rabbi kiszabadította a fogságból...

Lőw rabbi titkos feljegyzései szerint melyeket csak halála után találtak meg, az „álmok angyala” (*malach ha-chalajmajs*) volt segítségére, hogy a zsidók elleni szigorú törvény életbelépését megghiúsítsa. Ebből is az a tanulság, hogy a Mindenható nem hagyja el Izráelt s amikor a baj már a tetőfokát eléri, jó a segítség. (Folyt. köv.)

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Jelíés le-
velek válaszbélyeggel küldendők.

H Á Z A S S Á G

VALLÁSOS, fiatal, intelligens, szép leányom részére fiatal ben-tajret keresek. Ajánlatokat „*Mazoltov 40.000 Kc*” jelí-
gére kérek.

HUSZONNÉGY év óta közvetit házasa-
ságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Te-
lefon. Cég nélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasa-
gközvetítő. Eredmény biztos. Válasz-
bélyeg.

MEISELS házasságokat legdiszkrétebben
követit. Tálíszszövőde, könyvkereskedés,
Rombach-utca 8. (A Rombach templom-
mal szemben.)

BENTÓRA, vallásos, 28 éves mérlegképes
könyvelő, hosszú praxissal állást keres,
nősülne, benősülne. „*Tajró im derech
erec*” jelíge a kiadóba.

HÁZASSÁGOKAT eredményesen „Disz-
krét” jelíge közvetit, válaszbélyeges le-
velemet a kiadó továbbit.

K Ü L Ö N F É L E

ELSŐRENDÜ SZALONSZABÓNÓ an-
gol-francia, jutányos áron lázakhoz
ajánlkozik. Csillagné, Aggteleki-u. 12.

NAGYÖSSZEGŰ KAUCIÓVAL ügynöki-
inkasszói állást keres, jómegjelenésű, be-
vezetett fiatalember, lehetőleg fűszer-
szakmából. „Kitünő munkaerő”.

JÓMEGJELÉNÉSŰ UTAZÓ Máv-bér-
letjeggyel, fűszergyarmatáruban, szap-
panban hosszú bevezetettséggel, óvadék-
kal komoly ügynökséget vállal. „Elsőren-
dű erő”.

KOMOLY KÉPVISELETET k... es tőkél-
vel rendelkező, gyakorlott, elsőrangú erő.
„Rentabilis” jelíge a kiadóba.

TÖKÉVEL BETÁRSULNÉK agilis köz-
reműködéssel, komoly céghez. Cim a
kiadóban.

JÓ ZSIDÓCSALÁDBÓL való fiatal üve-
gessegéd szerény fizetéssel azonnali belé-
pésre állást keres. Guttmann, Alsócece, u.
p. Vizsoly.

RUHÁT KÉR többgyermekes beteg zsidó
anya. Leitner Józsefné, Bpest, Szt. László-
ut 91.

URICALÁD árva zsidó leánya, komoly,
háztartásban jártas, házikisasszonyi, tár-
salkodónői állást keres. Schwarcz Julia
Bpest, Hungáriakörut 154. I cányotthon.

GYERMEKEMHEZ keresek szigoruan
orth. leányt, aki főzni és varrni is tud és
cseszlovák állampolgár. Herzog Jenő,
Vrbové 37.

ÁLLÁST keres kisebb orth. családnál né-
metül is tudó orth. leány, ki a háztartás-
ban jártas, jól főz, varr, kézimunkázik.
„Gyermekszere” jelíge.

MAGYAR és németnyelvű alkalmi beszé-
deket bizalommal megrendelhet Klein
hittanárnál, *Misholc*, Arany I. u. 6.

MISKOLCON olcsón és jól étkezhet a
Hoffmann-bodegában. Borsvezér-ucca 1.

Hat. eng. villanyberendező
és műszaki valla
KATZ LIPÓC
Budapest, VII., Dob utca
Telefon szám: 44-1-

Ön vétkezik
ha nem a Dob-uccai
Weisz
vendéglőben étkezik!
Menü hússal 1.30 P
Hustalan menü — 76 P
Izletes konyha! Figyelmes kiszol.
WEISZ JENŐ
orth. kóser kávézó és étkező
VII., Dob ucca 37.

Felelős szerkesztő és kiadótulajd
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰIN
Budapest, VII., Bethlen-utca

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépsé-
lás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás
lasztások. (Díjtalan tanácsadás) „MIRACLE” hajeltávo
szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrásy
(Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkesztő:
Groszberg Jenő

Mentsük meg egyesületünket!

Írta: HOLCZER LIPÓT, a budapesti orth. hitközség főkéntora

Ezeket a sorokat az orthodox hit-
községi tisztviselők és egyesületük ér-
dekeiben írom. Semmi más célom ez-
zel nincs, csak az, hogy őszintén, komolyan szolgáljam érdekeinket és
reámutassak arra a veszélyre, amely
az egyesületünket fenyegeti.

Ezuttal nem akarok vitába szállni
dr. Stein Arturral, csak tárgyilagosan
és elfogulatlanul a közismert és
letagadhatatlan tényeket akarom kon-
statálni. A tény az, hogy dr. Stein
évek óta számtalan rabbit és felekezeti
közéletünk egyéb vezérégyéniségeit
a legszemélyesebb hangnemben tá-
madja. Cikkei, melyeket a „Hagyomány”-ban, ebben a hitközségi tisztvi-
selők hivatalos lapjának ismert orga-
nomban közöl, a legsértőbb, a legkva-
lifikálatlanabb, a legsúlyosabb szemé-
lyi támadások és sértegetések sorozatát tartalmazzák.

Nem vitás, hogy ez a hang, nem a
mi hangunk. A mi hangunk a tisztességtudás, a *derech erecz* hangja. De
mi a helyzet? Kinek hangját véli a
közvélemény a dr. Stein cikkeiben?
Bizonyára ő maga is koncedálni fogja,
hogy neki saját személyében semmi
különbözőbb pozíciója nincs a hazai ortho-
doxiában és csak mint a mi egyesü-
letünk elnöke van súlya szavának. S
ennek folytán *sajnálatosan a közvé-
lemény az ő hangjában a mi hangunkat
hallja*. Pedig mi mindannyian tudjuk,
hogy jámbor, tisztességtudó, csendes
életűnkől; kötelességtudó és vallásos
szent munkánk lényegétől mi sem áll
távolabb, mint a durvaság és sértegetés.
Ilyesmire senkivel szemben sem ragadtatjuk el magunkat.

A legnagyobb és a legfontosabb ér-
dekeink fűződnek ahhoz, hogy ezt vég-
re a nagyközönség is megtudja. *Igaz
hitem, hogyha a legsürgősebben nem*

tájékoztatjuk erről a közvéleményt: a
mi ügyünk el van veszve. Tekintély-
rombolással, *geajnim veadikim* és
hitközségi vezetőségiségek sértegetésével
célzt elérni *sohasem fogunk*.
Itt a 12-ik óra, amikor a nagyközön-
ség előtt tettekkel kell dokumentál-
nunk azt, hogy nekünk semmi ré-
szünk azokban a személyeskedésekben,
amelyek dr. Stein harcmodorát oly
szomorú módon jellemzik. El kell oszlatni
azt a tévhitet, hogy az ő cikkeiből a mi
hangunk szól.

Acháj verábojszaj! Ne adjuk mi
oda, a mi jövőnk és családunk jövő-
jét jelentő egyesületünket, takaróul
ehhez a nemtelen harcmodorhoz! *A
tisztviselők egyesülete van veszélyben!*
Ezt láttam én és Bernáth kollégám és
ezért mondtunk le ottviselt alelnöki
és ellenőri tisztségeinkről. Igaz meg-
győződésem, hogy a *Zsidó Ujság* két
hét előtti cikke is ezt a célt szolgálta,
amikor rámutatott arra a veszélyes út-
ra, amelyen az orthodox tisztviselőkart
dr. Stein elnök vezeti. Nagyon sajná-
latos az az eltévelyedés is, amelyet
Schlesinger Móse váci metsző a H-ny
legutóbbi számában megjelent cikké-
ből látok. Az ilyen személyeskedő, a
legsúlyosabb sértő kifejezéseket hasz-
náló cikk igazolni látszik azt a tévhitet,
mintha a hitközségi alkalmazottak a
dr. Stein-féle hangot sajátították volna
el, mely hang azonban teljesen idegen
tőlünk, a komoly tisztviselőkötől. De ez
a sértegető, durva hang annál hátrá-
nyosabban jelentkezik a hitközségi
tisztviselők összességének kontójára,
mert minden építéletű olvasó magából
a cikkből állapíthatja meg, hogy a sze-
rencsétlen cikkírónak mennyire nincs
igaza. A *Zs. U.* nem mondotta, hogy a
metszők mérszoroslegények terrorszer-
vezete, amint azt Schlesinger neki im-

putálni akarja. Épen az ellenkezőjét
mondotta! Schlesinger azt az ügyet-
lenséget követte el, hogy *citálta is* a
szóbanlevő kitétel, amely dr. Steinra
vonatkozik:

„Ezt a célt úgy véli elérni (idézi a
Zs. U.-ból), hogy a tisztviselők egye-
sületét úgy állítja be, mintha mérszá-
roslegények terrorszervezete volna”.

Tehát a *Zs. U.* dr. Steinnél írja azt,
hogy sértegetéseivel úgy állítja be az
egyesületet, mintha ilyen terrorszer-
vezet volna. Vele szemben kívánja
tisztázni az egyesületet. Tehát ő maga
ennek az ellenkezőjét állítja. Szeren-
csétlenségünk épen az, hogy dr. Stein
személyeskedései egy valótlán látsza-
tot keltenek. Azt a látszatot, mintha
itt egy terroristatömeg állana mögötte.
*100 százalékosan képviseli a Zs. U. a
hitk. tisztviselők érdekét, amikor ezt a
beállítást el akarja oszlatni.* Nem a
Schlesinger-féle szomorú és eléggé el-
nem ítéhető személyeskedő sértegetés,
hanem a legnagyobb hálánkat ér-
demli ezért a felvilágosító cikkéért.

Mi tehát itt a teendő? Szerintem,
ha meg akarjuk menteni egyesületün-
ket és a komolyságunkba vetett ed-
digi bizalmat, akkor

az orthodox hitk. tisztviselők-
nek el kell szakadniuk dr.
Steintől. Még pedig a lehető
legsürgősebben! Majráj verá-
bajszaj, ez az utolsó óra!
Csakis így fogunk célt elérni.
Ez az egyetlen megoldás.
Elejteni dr. Steint!

Ez legyen az első lépés. A második
lépésről egymásközött komolyan, nyu-
godtan, amint az *talmid cháchómim*,
jerémim-hez illik, majd azután beszél-
hetünk.

Engemet nevezhet a kiválásért ku-
linak Dr. Stein. Az egyesületből azon-